

Factsheet Participatiebudget

Stand van zaken

De Wet participatiebudget trad op 1 januari 2009 in werking. Deze financiële wet bundelt de gemeentelijke budgetten voor re-integratie, inburgering en volwasseneneducatie in een specifieke uitkering. Deze bundeling is bedoeld om voor gemeenten een samenhangende aanpak mogelijk te maken. Zij kunnen zo integraler sturen op participatie van hun burgers en gemakkelijker gecombineerde trajecten inzetten. Tegelijkertijd zijn de doelgroepbeperkingen opgeheven. Van het participatiebudget kan men participatievoorzieningen inzetten voor iedereen van 18 jaar en ouder én voor voorzieningen ter ondersteuning van een leerwerktraject voor 16- en 17-jarigen.

De opdrachten die gemeenten krijgen uit de drie materiewetten blijven overeind in deze bundeling van budgetten. Het participatiebudget moet u dus in ieder geval inzetten voor de volgende drie doelen:

- Het ondersteunen bij arbeidsinschakeling van bijstandsgerechtigden, mensen met een ANW-uitkering en Niet-uitkeringsgerechtigden. (WWB)
- Het aanbieden van een inburgeringsvoorziening aan inburgeringsplichtigen en inburgeringsbehoefigen. (WI)

- Het bevorderen van persoonlijke ontplooiing voor het maatschappelijk functioneren van volwassenen (WEB).

Gemeenten krijgen nu een specifieke uitkering om de participatie van hun inwoners te bevorderen. Dat daagt hen uit om hier integraal naar te kijken. Waar voorheen de middelen geschot waren, mogen gemeenten nu kiezen naar welke doelgroep welke voorzieningen gaan. De motivatie om aan de doelen van de achterliggende ministeries bij te dragen, voelen gemeenten door de prikkelwerking van de WWB en door de verdeling van een deel van het budget op basis van prestaties uit het verleden.

Vrijwel alle gemeenten voelen de opdracht van de WWB. Hoe gaan gemeenten hiermee om?

- Gemeenten realiseren zich dat er een groep mensen in de bijstand zit, die nauwelijks aan de bak komt op de arbeidsmarkt.
- Hoewel een reguliere baan het hoogst haalbare doel blijft, willen gemeenten dat ook deze groep het gevoel heeft een bijdrage aan de samenleving te leveren.

- Veel gemeenten vullen dat in door de inzet van gesubsidieerde arbeid, het aanbieden van onbetaald of vrijwilligerswerk of het bieden van een zinvolle dagbesteding.
- Hier kunnen welzijnsbeleid en participatiebeleid elkaar overlappen en versterken.

Daarnaast willen gemeenten steeds meer de regie voeren op het terrein van regionaal arbeidsmarktbeleid. Ze brengen de bepalende partijen (werkgevers, werknemers, onderwijs) bij elkaar. Samen met hen sturen zij op een betere match van vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt. Deze regie op de arbeidsmarkt verhoogt de effectiviteit van het participatie- en re-integratiebeleid.

Participatiebeleid heeft daarmee duidelijke raakvlakken met arbeidsmarktbeleid aan de ene kant en welzijnsbeleid aan de andere kant.

Ontwikkelingen

Het participatiebudget is in 2009 gestart. In de eerste jaren gelden overgangsmaatregelen.

In 2010 moeten gemeenten een bedrag verplicht bij de ROC's uitgeven. Pas in 2012 begint de verdeelsystematiek, gebaseerd op de prestaties van gemeenten (op basis van de prestaties in 2010).

Gemeenten krijgen nu een specifieke uitkering om de participatie van hun bevolking te bevorderen. Dat daagt hen uit om hier integraal naar te kijken. Gemeenten mogen nu vrij kiezen naar welke doelgroep welke voorzieningen gaan. Prikkelwerking gaat uit van de WWB en van de verdeling van een deel van het budget op basis van prestaties uit het verleden.

Toenemende Werkloosheid

Met de toenemende werkloosheid neemt het beroep op de middelen van het Participatiebudget toe. Omdat iedere euro er één is, moet de gemeente keuzes maken.

De drie vragen die de gemeente moet beantwoorden zijn:

- Welke voorzieningen bied ik aan?
- Welke doelgroepen komen voor die voorzieningen in aanmerking?
- Welke voorwaarden stel ik aan het gebruik van een voorziening?

Zeker in tijden van schaarse middelen is het verleidelijk om alleen aandacht te richten op de makkelijk plaatsbaren. Op korte termijn zijn dan minder uitkeringen nodig.

Gemeenten beseffen dat de huidige crisis van tijdelijke aard is. Zodra de economie aantrekt, ontstaat opnieuw krapte op de arbeidsmarkt door pensionering van de grijze golf. Die krapte biedt mogelijkheden aan de mensen 'met een vlekje', die nu aan de kant staan. Het is de verantwoordelijkheid van gemeenten om ervoor te zorgen, dat deze mensen straks klaar staan om de vrijgekomen plekken op te vullen. Om dat te bevorderen moeten we deze groep -ook nu, in economisch moeilijke tijden - niet aan hun lot overlaten.

Inzet gemeenten

Het is zaak om als gemeente met schaarse middelen een gebalanceerd participatiebeleid te voeren. Houd enerzijds de uitkeringslasten binnen de perken en probeer iedereen die aan het werk kan, daadwerkelijk aan het werk te krijgen. Sommige mensen komen niet aan het werk in de huidige economische situatie. Besteed ook aan deze groep aandacht. Door participatievoorzieningen (inburgering), het aanpakken van laaggeletterdheid, computervaardigheden en vrijwilligerswerk. Dit beleid is niet alleen goed voor de mensen zelf, daarmee krijgen zij kansen en zijn niet afgeschreven. Het is ook goed voor de economie in de regio, want binnen afzienbare tijd zijn zij weer hard nodig op de arbeidsmarkt.

Inzet vanuit de VNG

Met de economische crisis hangt ook een uitname uit het Participatiebudget in de lucht. De VNG maakt zich hard om deze bezuiniging flink te beperken, omdat de middelen juist nu hard nodig zijn. Om deze lobby te verstevigen is het belangrijk dat we de resultaten -die gemeenten boeken met de inzet van participatievoorzieningen -zichtbaar maken.

De VNG werkt daarom samen met een aantal koplopergemeenten aan de bevordering van het gebruik van 'de participatieladder', die de tussenstappen tussen inactiviteit en uitstroom naar regulier werk inzichtelijk maakt. Zie de website www.participatieladder.nl.

Meer informatie vindt u op www.vng.nl > Beleidsvelden > Sociale Zaken, Integratie en Zorg > Sociale Zaken > Participatiebudget. Naast het laatste nieuws over dit budget (zoals aankomende debatten of wetswijzigingen en de VNG standpunten daarover) vindt u hier links naar handreikingen en best practices, die uw gemeente ondersteunen bij het vormen van een visie op participatie.